SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	24/306
Dok.nr:	24/30493
Arkiv:	FA-F20
Saksbehandler:	Kristin Dahlmo
Dato:	12.09.2024

Orienteringssak - Forebyggende hjemmebesøk

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
O - 013/24	Driftsutvalget	03.10.2024

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

Driftsutvalget tar orientering om forebyggende hjemmebesøk til orientering.

Driftsutvalget behandling - 03.10.2024 - O-013/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Saken enstemmig tatt til orientering.

Driftsutvalget O - 013/24 VEDTAK:
Driftsutvalget tar orientering om forebyggende hjemmebesøk til orientering.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Oppfølging av PS-sak 003/24 behandlet i Driftsutvalget 18.01.2024.

FAKTA I SAKEN
Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 første ledd tydeliggjør kommunens ansvar for å fremme helse og søke å forebygge sykdom, skade og sosiale problemer. Disse oppgavene inngår som en del av de nødvendige helse- og omsorgstjenestene etter § 3-1 og forsvarlig helsehjelp etter § 4-1. Ved å legge til rette for økt innsats tidlig i utviklingsforløpet av sykdom og sosiale problemer, herunder forebygging og tidlig intervensjon, kan man forhindre en negativ utvikling av helsetilstand, funksjonsevne og sosiale forhold. Et tiltak som kan bidra til å oppfylle kommunens ansvar for det forebyggende helse- og

omsorgsarbeidet, og som kan bidra til økt mestring i eget liv, kan være systematiske forebyggende hjemmebesøk i kommunene.

Opplysning, råd og veiledning er en viktig del av det forebyggende arbeidet og omfatter blant annet oppsøkende virksomhet overfor utsatte grupper, samt opplysningsvirksomhet, rådgivnings- og veiledningstjenester. Kommunens ansvar for å gi opplysning, råd og veiledning må sees i sammenheng med den rett den enkelte pasient eller bruker har til å medvirke ved gjennomføring av helse- og omsorgstjenester, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1. Bestemmelsen må også ses i sammenheng med kommunens oppgaver i folkehelsearbeidet, herunder særlig folkehelseloven § 5. Etter bestemmelsen i folkehelseloven skal kommunen ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen, og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikt over helsetilstanden i kommunens befolkning og faktorer som påvirker denne, vil bidra til å synliggjøre dagens behov for tjenester og til å foreta framskrivninger av behov for helse- og omsorgstilbud, herunder innretning og omfang av det helsefremmende og forebyggende arbeide

Rundskriv nr. I-2/2016, Helse og omsorgsdepartementet

Helsedirektoratet beskriver etter evaluering av forebyggende hjemmebesøk at formålet med de fleste hjemmebesøk er å fremme helse og mestring. *Temaer for det forebyggende hjemmebesøket kan på denne bakgrunn typisk være sikkerhet i hjemmet, den enkeltes funksjonsnivå og behov for hjelpemidler, boforhold, ernæring, fysisk aktivitet, praktisk bistand, læring og mestring, og sosialt nettverk. Det kan også være sentralt å gi informasjon om frivillig sektor og kommunens tilbud, samt å gi senioren anledning til å kunne fortelle hva de opplever av hindringer i kommunen.*

Rundskriv nr. I-2/2016, Helse og omsorgsdepartementet

VURDERING
Det vises til utredning i arkivsak 24/306/dok.nr 24/886

Personalmessige forhold
Måten besøkeren utfører hjemmebesøket på er av stor betydning. Riktig kompetanse og personlig egnethet er viktige suksessfaktorer. Kompetanse handler både om faglig tilnærming, kunnskap om normal aldring og lokalkunnskap. Hva som defineres som mål og innhold for forebyggende hjemmebesøk vil være styrende for hvilken kompetanse besøkeren bør ha. I kostnadsberegningen er det lagt til grunn at besøker er sykepleier. Vernepleier/ergoterapeut/fysioterapeut kan også være relevant kompetanse.

Økonomiske forhold
Forutsetninger for beregning av merkostnader med gjennomføring av forebyggende hjemmebesøk for eldre over 80 år

Forebyggende hjemmebesøk gjennomføres i utgangspunktet *en* gang når innbygger fyller 80 år. I noen tilfeller kan det være behov for å følge opp med nytt besøk. Det må påregnes at det må brukes tid i etterkant av besøket for å dokumentere, koordinere og følge opp kontakter, tjenester og tilbud.

Det er lagt til grunn at forebyggende hjemmebesøk skjer i innbyggerens hjem (og ikke for eksempel på et kommunalt kontor). Tid til transport er lagt inn i beregningen av antall besøk/dag. Besøker må ha bil til disposisjon. Det legges til grunn at halvparten av de eldre som skal ha besøk bor i distriktet og at det påløper kjørekostnader. Det er foretatt en gjennomsnittsberegning av km og kostnad i henhold til statens satser.

År	Antall km	Km-godtgjørelse (2024-sats)	Årlig kostnad

			[1]
2025-2029	3450	4,90	16 905,-
2030-2035	3708	4,90	18 169,-
2035-2039	4686	4,90	22 961,-

Forebyggende hjemmebesøk vil være en ny tjeneste i Sortland kommune. Det må beregnes til utarbeidelse og implementering av konseptet. Å definere hensikten med tilbudet vil for eksempel være styrende for hele etableringsprosessen. Det bør legges til rette for brukerinvolvering i arbeidet med å etablere en tre-ffsikker og relevant tjeneste.

Ressurs til planlegging og igangsetting:

Stipulert timetall	Lønnskostnad	Totalt
150	468,-/time	70 200,-

Administrasjonskostnader

Skriftlig invitasjon til innbyggere/oppfølging pr telefon og transporttid er inkludert i regnestykket

År	Antall innbyggere fylte 80 år [2]pr år	2,5 besøk/dag [3]	Timelønn [4]	Lønnskostnad
2025-2029	98	39,2 dagsverk/294 t For-/etterarb. 50t	468,-/t	137 592,- 23 400,-
2030-2035	113	45,2 dagsverk/339 t For-/etterarb 56 t	468,-/t	158 652,- 26 208,-
2035-2039	123	49,2 dagsverk/369 t For-/etterarb 62 t	468,-/t	172 692,- 29 016,-

[2] Tall hentet fra SSB

[3] Referansetall hentet fra Kvæfjord og Harstad kommune

[4] Timelønn for sykepleier inkl. pensjon, feriepenger og arbeidsgiveravgift, 2024

I tillegg kommer tid til oppfølging av spørsmål og problemstillinger som innbygger tar opp under besøket. Informasjon som opparbeides gjennom forebyggende hjemmebesøk bør på en systematisk måte rapporteres tilbake, og benyttes i kommunal planlegging og videreutvikling av tjenester.

Stipulert timeantall /år	Lønnskostnad	Totalt
20	468,-	9 360,-

Merkostnader pr år oppsummert

Kostnad	2025-2029	2030-2035	2035-2039
Planlegging og igangsetting	70 200,-		
Lønnskostnad	160 992,-	184 860,-	201 708,-
Kjørekostnad	16 905	18 169,-	22 961,-
Etterarbeid	9 360,-	9 360,-	9 360,-
Total kostnad/år	**257 457,- første år, deretter** **187 257,-/år**	**212 389,-**	**234 029,-**

Kost-nytteverdi

Det er en målsetning for Sortland kommune at eldre mennesker skal bo lengst mulig hjemme i egen bolig med god livskvalitet. Forebyggende hjemmebesøk kan være et tiltak som kan være med å bidra til dette. *Formålet med forebyggende hjemmebesøk vil ofte være å hente frem den enkeltes ressurser, bidra til å tilrettelegge omgivelsene, og å styrke den enkeltes muligheter til å holde seg frisk og aktiv lengst mulig. De nye eldre vil trolig i større grad enn tidligere generasjoner eldre fremme ønske om å ha aktive og selvstendige liv også når de går inn i 80- og 90-årsalderen. Gode levevaner vil bidra til å kunne leve aktive liv lenger og opprettholde helse og funksjonsevne. God tilrettelegging kan bidra til at eldre kan få et aktivt og selvstendig liv også når helse og funksjonsnivå blir redusert.*

Rundskriv nr. I-2/2016, Helse og omsorgsdepartementet

Om behov for helse- og omsorgstjenester og livsmestring

Det er ønskelig å unngå innleggelser på sykehus og institusjoner, og å redusere/utsette behov for helse- og omsorgstjenester. Evaluering av forebyggende hjemmebesøk viser at eldre setter pris på tilbudet og at det kan styrke dem i å ivareta egen helse. Det er mer usikkert om tilbudet påvirker bruk av helse- og omsorgstjenester:

Det er usikkert om forebyggende hjemmebesøk har noen reell effekt og nytteverdi på hjemmeboende eldres hverdag, men tilbakemeldinger fra eldre er at de opplever slike hjemmebesøk som positive og meningsfulle og at forebyggende hjemmebesøk kan føre til positive helsegevinster.

Forebyggende og helsefremmende hjemmebesøk for eldre, Mastergradsoppgave i helsefag, studieretning aldring og eldreomsorg, UIT

Tilbakemeldingene viser at besøket kan skape økt grad av trygghet og styrke den eldres tro på egen evne til å ta vare på helsa si. Evalueringene viser i liten grad til at besøket har bidratt til endring av vaner og økt deltakelse.

Helsedirektoratet, https://www.helsedirektoratet.no/tema/sykehjem-og-hjemmetjenester/forebyggende-hjemmebesok-i-kommunen/Forebyggende%20hjemmebes%C3%B8k%20i%20kommunen_brukerreise.pdf/_/attachment/inline/3fa90ad6-225c-4ee0-bcde-d8042ac49faa:bfe20669cae70b3e6d31c2d1a738a0da05f09373/Forebyggende%20hjemmebes%C3%B8k%20i%20kommunen_brukerreise.pdf

En kan ikke finne dokumentasjon på at forebyggende hjemmebesøk forebygger fall og fallskader som for eksempel hoftebrudd. En vet imidlertid at de fleste fallulykker skjer i hjemmet. Informasjon om fallforebyggende tiltak i hjemmet og for eksempel treningstilbud bør være en sentral del av forebyggende hjemmebesøk.

De eldre kan lære om hjelpemidler og velferdsteknologi og hvordan dette kan bidra til en tryggere hverdag

Om kommunens informasjon om eldres livssituasjon

Forebyggende hjemmebesøk kan benyttes for å involvere og hente tilbakemeldinger fra eldre i kommunen, og skape en generell oversikt over den eldre befolkningens livssituasjon. Oversikten og innspillene som utøverne får gjennom besøkene kan brukes til planlegging og utvikling av kommunale tjenester.

Om brannforebyggende arbeid

Helse- og omsorgstjenestelovens pålegger kommunen å sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Dette ansvaret omfatter også skadeforebyggelse, herunder forebygging av skade som følge av brann. En utvikling med flere hjemmeboende personer i risikoutsatte grupper vil kunne medføre en betydelig økning i antall omkomne i boligbrann dersom det ikke gjøres målrettede tiltak. Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere som er i kontakt med personer i risikoutsatte grupper er et viktig tiltak for å bedre brannsikkerheten hos disse.

Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper, Veileder DSB og Helsedirektoratet

Sortland kommune veileder i dag hjemmeboende eldre på brannforebyggende tiltak på «Temadag for eldre». Det gis ikke individuell veiledning i egen bolig. Å ha dette som tema i forbindelse med forebyggende hjemmebesøk, vil kunne bidra til en opplevelse av økt trygghet i eget hjem.

Prosjektmidler til formålet forebyggende hjemmebesøk

Følgende tilskuddsordninger kan være aktuelt å søke på:

Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud - Nordland fylkeskommune (nfk.no) Søknadsfrist 01.02.2025

Gode lokalsamfunn - Nordland fylkeskommune (nfk.no) Søknadsfrist 15.10.2024 og deretter 15.02.2025

Folkehelse
Forebyggende hjemmebesøk anses å være et godt forebyggende folkehelsetiltak for aldersgruppen 80+

Klima-, miljø- og naturforhold
Ikke relevant

KONKLUSJON
Det er gitt en oversikt over merkostnader ved gjennomføring av forebyggende hjemmebesøk. Når det gjelder kost-nytteverdi er det ikke *dokumentert* at forebyggende hjemmebesøk kan bidra til utsatt behov for helse- og omsorgstjenester eller færre ulykker. Imidlertid viser tilbakemeldinger fra eldre er at de opplever slike hjemmebesøk som positive og meningsfulle og at forebyggende hjemmebesøk kan føre til positive helsegevinster. Tilbakemeldingene viser at besøket kan skape økt grad av trygghet og styrke den eldres tro på egen evne til å ta vare på helsa si. Evalueringene viser i liten grad til at besøket har bidratt til endring av vaner og økt deltakelse.